

בס"ד, טבת תשע"ז

"לכל אחד ניגון ירושלמי ציוני-דתי משלו" לציון 50 שנה לאיחודה של ירושלים

רציונאל

במסגרת תכנית "חזון החמ"ד מחולל מציאות" מתבקש כל תלמיד לפתח את הניגון הציוני-דתי האישי שלו באמצעות משימה חקרנית. השנה, שנת החמישים לאיחודה של העיר ירושלים מזמנת אפשרות ליצירת קשר אישי – משפחתי לירושלים, המחובר באמצעות ניגון ציוני אישי לכל תלמיד/ה. עיסוק בנושא מאפשר לתלמידים לראיין דמות בעלת קשר מיוחד לעיר כמו: לוחמים שלחמו בה בתקופת מלחמת ששת הימים או דמויות שהתגוררו בעיר בתקופה זו או אחרת, או אישים שכיסופים וגעגועים הניעו אותם לעלות לארץ או קשר אחר שמזוהה עם העיר ועוד. אפשר ורצוי לכוון את התלמידים לראיין דמות משפחתית משמעותית או דמות מהקהילה הקרובה או אישיות ציבורית משמעותית לתלמידים ולנושא. השימוש בכלי הריאיון האישי מזמן לתלמידים למידה משמעותית המקדמת הבנה ומפתחת אסטרטגיות חשיבה, כמו: שאילת שאלות מיטביות, ארגון מידע, סקרנות. בנוסף לכך האחריות ללמידה מועברת לתלמידים ומאפשרת להם פיתוח יוזמה, למידה עצמאית והתמודדות עם אתגרים, בהתאם לנדרש בפיתוח מיומנויות של המאה ה-21.

במתווה המוצע באים לידי ביטוי תפקודי הלומד הבאים:

הקוגניטיבי (בחירת המרואיין, איסוף ומיזוג החומר), המטה-קוגניטיבי (משוב ורפלקציה) הבין אישי (קיום הריאיון, עבודה בקבוצות) ההכוונה העצמית וניהול התלמידה (הבחירה של הצגת המשימה) ועוד. המתווה המוצע מתקשר היטב למטרות החינוך הלשוני ולמיומנויות נדרשות בתחום זה. ברבים מחומרי הלימוד הנלמדים בשכבות גיל אלו, קיימים יחידות הוראה העוסקות בבחירת דמות מופת או דמות משפחתית לשם עריכת ריאיון אישי ויצירת תוצר בעקבותיו. מיומנויות נלמדות אלו מאפשרות יישום במסגרת המשימה " ניגון ציוני-דתי אישי".

אנו מציעים תהליך מובנה הכולל מספר שלבים חלקם ברמה אישית ואחרים ברמת קבוצה ואף כיתה.

מתווה הניגון

המורה המנחה תלמידים בתהליך צריך לאפשר בחירה אישית, לגלות גמישות, לעזור בבחירת מושא מתאים לריאיון, לנתב ולכוון לקראת מילוי המשימה ולהציע כלים ופתרונות לקשיים שעלולים להתעורר במהלך התהליך. במהלך ההכנה וההכונה לריאיון חשוב ומומלץ לברר עם כל תלמיד את מי הוא מתכוון לריאיון, ולוודא שהמפגש אכן עשוי להיות משמעותי.

הריאיון יזמן לתלמידים הזדמנות מפגש עם דמות ירושלמית משמעותית מעולם הציונות הדתית, על פי בחירתם.

מפגש זה עשוי לפתוח בפניהם צוהר לניסיון אנושי, חברתי, דתי ותרבותי, לערכים, לסגנון חיים ולדפוסי התנהגות אשר ראויים לשמש מודל להתפתחות בעבורם.

העבודה כוללת חמישה שלבים:

שלב א': הכנה לקראת ראיון אישי עם דמות בעלת סיפור ציוני דתי ירושלמי.

- למידה והכרות של סוגת ריאיון כמו סוגי ראיונות (פתוח / סגור), מבנה ותוכן. מיומנויות: שאילת שאלות מותאמת לסוגה, ארגון מידע ומיזוג.
- ערכת סדנא / שיח על קשרים אפשריים בין דמויות לעיר ירושלים כגון: מגורים, תפקידים, עיסוק, תרומה, חלום, קשר רגשי מיוחד ועוד.

המורה המנחה תלמידים בתהליך יאפשר בחירה אישית, ויגלה גמישות, כמו כן יסייע בבחירת מושא מתאים לריאיון, וינתב את התלמידים במילוי המשימה תוך מתן כלים ופתרונות לקשיים שעלולים להתעורר במהלך התהליך.

במהלך ההכנה וההכונה לריאיון חשוב ומומלץ לברר עם כל תלמיד/ה שמושא הריאיון משמעותי ובעל היתכנות לקיום.

שלב ב': ריאיון אישי

- יצירת שאלות מותאמות למראיין הנבחר.
- אשכול השאלות לפי נושאים / רעיון
- תיעוד הריאיון באמצעות כתיבה / הקלטה/ הסרטה ועוד.

שלב ג': יצירת תוצר המבטא את השיח שהיה בראיון על הדמות ואת כישורי התלמיד (במגוון אופנויות

השפה)

- כתיבה וקריאה: הכנת כתבה/ יצירת תסריט/ כתיבת מחזה.
- דיבור והאזנה: פרזנטציה/הצגת הדמות במחזה/ הרצאה

מיצג חזותי: מיצג תלת ממד/ כרזה/ ציור/ צילום/ אלבום/ סרטון

שלב ד': הערכת התוצר

- יצירת מחוון להערכת התוצר המצופה – המורה יחד עם התלמידים בונים מחוון המעריך את התוצר ע"פ הרכיבים תוכן, מבנה ולשון.
- הערכת התוצר באמצעות המחוון – התוצר הסופי יוערך באמצעות המחוון על ידי המורה ו/או עמיתים לבחירתכם.

הצעה לאפשרות אחרת (במקום שלבים א-ד)

הפקת עבודה בתהליך PBL (למידה מבוססת פרויקטים) – ניתן להוביל תהליך זה בקרב תלמידים בגילאים שונים תוך שימוש בכלי ה-PBL (מתאים לבתי ספר בהם המורים קיבלו הכשרה מתאימה)

שלב ה': פרסום ברבים

הקמת תערוכה בית ספרית שתוצג בשבוע החמ"ד כולל יחוד אירוע בית ספרי או ערב ייחודי בדגש על נושא " ניגון ציוני – דתי ירושלמי".

התערוכה תאפשר להציג את התוצרים השונים שהופקו על ידי התלמידים כולל פרזנטציות מובחרות ומשמעותיות.

שילוב נציגים ואישים חשובים מהקהילה הקרובה והרחבה בערב בית ספרי ייחודי יקנה לתלמידים משמעות ללמידה, גאווה ומוטיבציה.

התלקיט שלהלן מעובד עבור תלמידי כתות ה-ה המוכן לצילום. (תלקיט זה הוא בגדר הצעה בלבד).
הארה: הקובץ מופיע באתר החמ"ד בדף" חזון החמ"ד " בגרסת word, וניתן לעיבוד ולהתאמה לצורכי התלמידים שלכם.

אנו תקווה כי משימה זו תהווה נדבך משלים בתהליך ההתפתחות האישית שלכם ושל תלמידכם.

בברכת הצלחה,

ו"בציפיה לגאולה שלמה".

איילת דוידזון

מנחה מחוזית, חינוך חברתי ערכי

אילת כהן

מנחה מחוזית, חינוך לשוני

לכל אחד ניגון ירושלמי ציוני-דתי משלו

מתווה לריאיון אישי

הריאיון האישי מזמן לכם מפגש עם דמות משמעותית מעולם הציונות הדתית, על פי בחירתכם. מפגש זה עשוי לפתוח בפניכם צוהר לניסיון אנושי, חברתי, דתי ותרבותי, לערכים, לסגנון חיים ולדפוסי התנהגות אשר ראויים לשמש מודל להתפתחות עברכם.

הריאיון האישי כולל שלושה חלקים:

1. שלב הכנה וגיבוש – חלק זה ייעשה בשיתוף עם המורה המנחה.
2. הריאיון עצמו – מומלץ לגבש שאלות אישיות (כלי המחקר: ראיון חצי פתוח)
3. תהליך עיבוד וסכום- ארגון הידע.

אנו תקווה כי ריאיון זה יהווה נדבך משלים בתהליך ההתפתחות האישית שלכם.

לכל אחד ניגון ירושלמי ציוני דתי משלו - ריאיון אישי

שלב א: הכנה וגיבוש

חשוב על כמה דמויות מהמשפחה, מהקהילה או מהיישוב שבו הנך גר. שיש להם קשר כזה או אחר על ירושלים.

מנה לפחות ארבעה אנשים שאותם הנך מעוניין לראיין.

נסה לחשוב על דרכים ליצירת קשר עם אנשים אלו.

ציין (במילים אחדות) מדוע אתה מעוניין לראיין אנשים אלו.

שם	מידת הקרבה	מקום מגורים	מדוע אני רוצה לראיין אדם זה? מה הקשר שלו לירושלים?

בחר דמות אחת מתוך הרשימה שלעיל _____ :

נמק את בחירתך _____ :

השלם כרטיס אישי על אודות דמות זו.

מומלץ לברר פרטים אלו לפני הריאיון ולהשלים במידת הצורך במהלך הריאיון.

שם פרטי:	שם משפחה:	גיל/שנת לידה:	ארץ לידה:
מצד משפחתי:	מספר ילדים ונכדים:	מקום מגורים:	שנת עלייה:
השכלה:	מקצוע:	תעסוקה נוכחית:	עיסוקים קודמים:
דרכי התקשרות:			
דרכי הגעה:			
ספר בקצרה מה ידוע לך על אודות הדמות שבחרת, מה הקשר שלה לירושלים?			

שלב ב': ריאיון אישי (ראיון חצי פתוח)

חברו 4-5 שאלות שתרכזו לשאול את המראיין שלכם, חשוב להסביר בתחילת הריאיון מהי מטרת הריאיון:

"אנו עורכים משימה חקרנית של חיבור בין כל אחד מאיתנו לירושלים. במסגרת המשימה בחרתי לראיין אותך כיוון שאתה מייצג עבורי את הקשר לירושלים. אשמח שתענה לי על השאלות הבאות"

חשוב להוסיף 2-3 שאלות תוך כדי הריאיון, במטרה להבין טוב יותר את הדברים שנאמרו, או לקבל הסבר על שאלות שהתעוררו.

מומלץ לחשוב: מה היית רוצה לאחל לדמות שאותה ראיית במישור האישי והלאומי.

שלב ג': עיבוד וסיכום

סכם בקצרה את הריאיון.

שים לב! בארגון הריאיון יש לשנות את המלל מגוף ראשון לגוף שלישי.

כדאי להוסיף ציטוטים מתוך הריאיון המקורי.

- האם דבר מה התחדש לך, הפתיע אותך או ריגש אותך במהלך הריאיון?
- כתוב לפחות שני דברים שלמדת על אודות עצמך במהלך הריאיון או לאחריו.

לכל אחד ניגון ירושלמי ציוני-דתי משלו-

מתווה לעבודה קבוצתית

המורה תחלק את הכיתה לקבוצות עפ"י הנושא המשותף של הראיון.

כל קבוצה תקבל הפניה לקטעי מידע הקשורים לנושא החקר, ובעבודה משותפת ימצאו התלמידים את ההקשרים לראיונות שערכו.

לדוגמא: תלמידים שראיינו בני משפחה שקשורים לאתרים שונים בירושלים או שגרים בירושלים ימצאו את המשותף ואת השונה שבין האתרים והמקומות וכד'.

או תלמידים שראיינו דמויות שנלחמו במלחמות שונות בירושלים, יחקרו את המלחמות לפי קריטריונים של: מספר לוחמים, נגד מי נלחמו, הישגי המלחמה וכו'.

כל תלמיד יצרף לעבודתו את קטעי המידע הקשורים לנושא הראיון וידגיש את הקשרים.

משוב

- מה אומר לך, בסיום העבודה, המושג "לכל אחד יש את ירושלים שלו"?
 - האם העבודה סייע לך לחדד את הקשר שלך לירושלים? וכיצד?
 - אילו ערכים שקשורים לצימוות הדתית באו לידי ביטוי בעבודה שערכת?
 - מה דעתך על דרך לימוד זו?
 - האם תרצה משימה כגון זו בעתיד? כן / לא / אולי
- נמק את בחירתך:

חיבור לתחום החברתי

אפשרויות להצגת העבודה:

- בימות דיון להצגת העבודות.
- הצגה משותפת של חברי הקבוצה, שבה ממחישים את הנושא הקבוצתי.
- הבאת מראיון אחד או מספר מראיינים לכיתה, להצגת הנושא.
- עריכת פאנל של מראיינים שונים- להצגת מספר נושאים הקשורים לירושלים
- הצבעה כיתתית על הנושאים שנחקרו, תוך מתן במה לתלמידים לשכנע בחשיבות הנושא שלהם. וכו'
- חיבור לבימת דיון באנגלית: "משגררים את ירושלים באנגלית".